

Megszaladó beruházások Kínában és a tőke kiáramlása külföldre: összefüggések és következmények

Csanádi Mária

MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet

Gyuris Ferenc

ELTE TTK Regionális Tudományi Tanszék

*Veszélyes vizeken
PPKE BTK
Budapest
2017. november 18.*

Tartalom

- A túlberuházás mint a kommunista pártállamok – köztük Kína – rendszerszerű jellemzője
  - A túlberuházás és a kínai hatalmi szerkezet sajátosságai
  - Központi alternatívák a túlberuházás kontrolljára:
    - Beruházások visszafogása
    - Hatalomcentralizáció és -koncentráció
    - Beruházások átterelése külföldre
  - Kimenő beruházások fő tendenciái
-
- Biztonságpolitikai kockázatok

Túlberuházás a politikailag monopolizált hálóban: a pártállami dinamika sajátossága

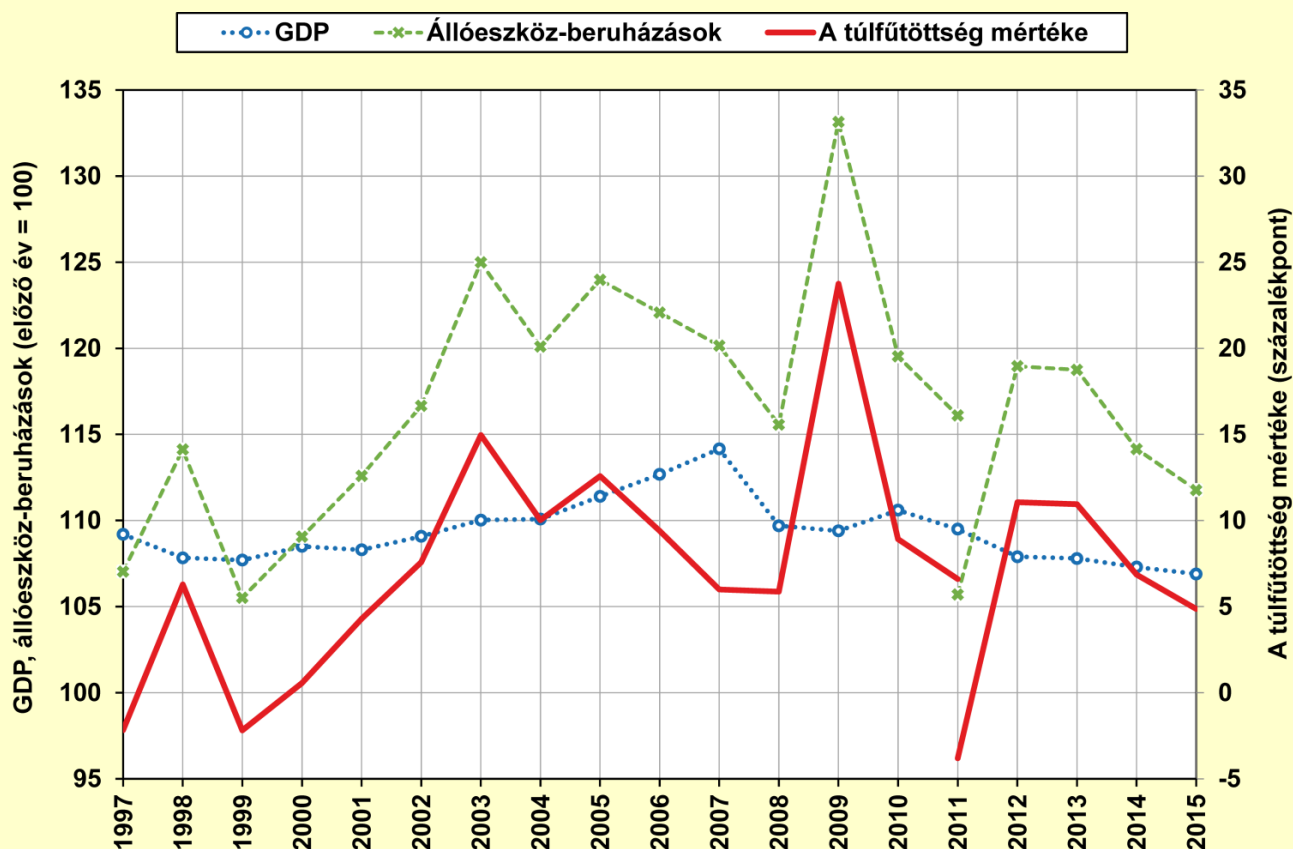
Az állóeszköz-beruházások és a GDP éves növekedési rátája, ill. a kettő különbsége Kínában (1997–2015)

Adatforrás: China Statistical Yearbook kötetei

Túlberuházás

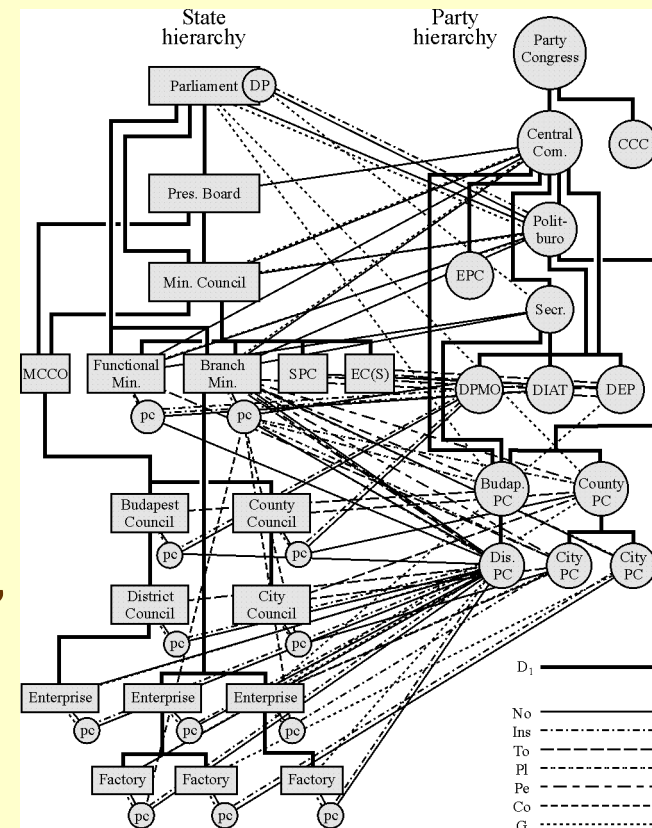
Meghatározása:
beruházás-
növekedés mínusz
GDP-növekedés

Sajátossága:
hullámzó,
de állandó.

A beruházási éhség háttere

- A dinamika mögötti **ok**: a hatalmi háló újratermelődési módja
- **Biztosítéka**: politikailag racionális gazdasági magatartás
  - a forráselosztásban: a nagy, állami, politikailag fontos vállalatok preferálása
  - a forrásokért folyamodásban: növekedési, beruházási, kapcsolatteremtési hajsza
- Ez a magatartás *folyamatosan előidéz* a beruházási éhséget, a beruházások felfutását, a túlberuházást és a hatalmi szerkezet kohézióját.
- **A hullámvás oka**: a felfutás csúcsán beszűkülő források, kohézióvesztés, lassulás, visszaesés
- **Új felfutás**: új források, kohézió megerősödése, a hatalmi háló újratermelődése
- **Nagyobb kilengések**: sokkhatáshoz adaptálódás új forrásokkal

Kínai sajátosság: a lokális hatalom és az átalakulás hatása a túlberuházásra

- Mao kampányai decentralizált hatalmi szerkezetet hoztak létre: állami vállalatok alárendeltsége nagyság szerint az egyre alacsonyabb szintű lokális hatalomnak → lokális erőforrás-elvonás és -elosztás lehetősége

- Ezt tovább növelték a decentralizáló reformok.
- A beruházások megszaladása lokális szinten erősebb.
- Az amplitúdót növelik az állami preferenciákhoz igazodó nem-állami beruházások az átalakulás során.

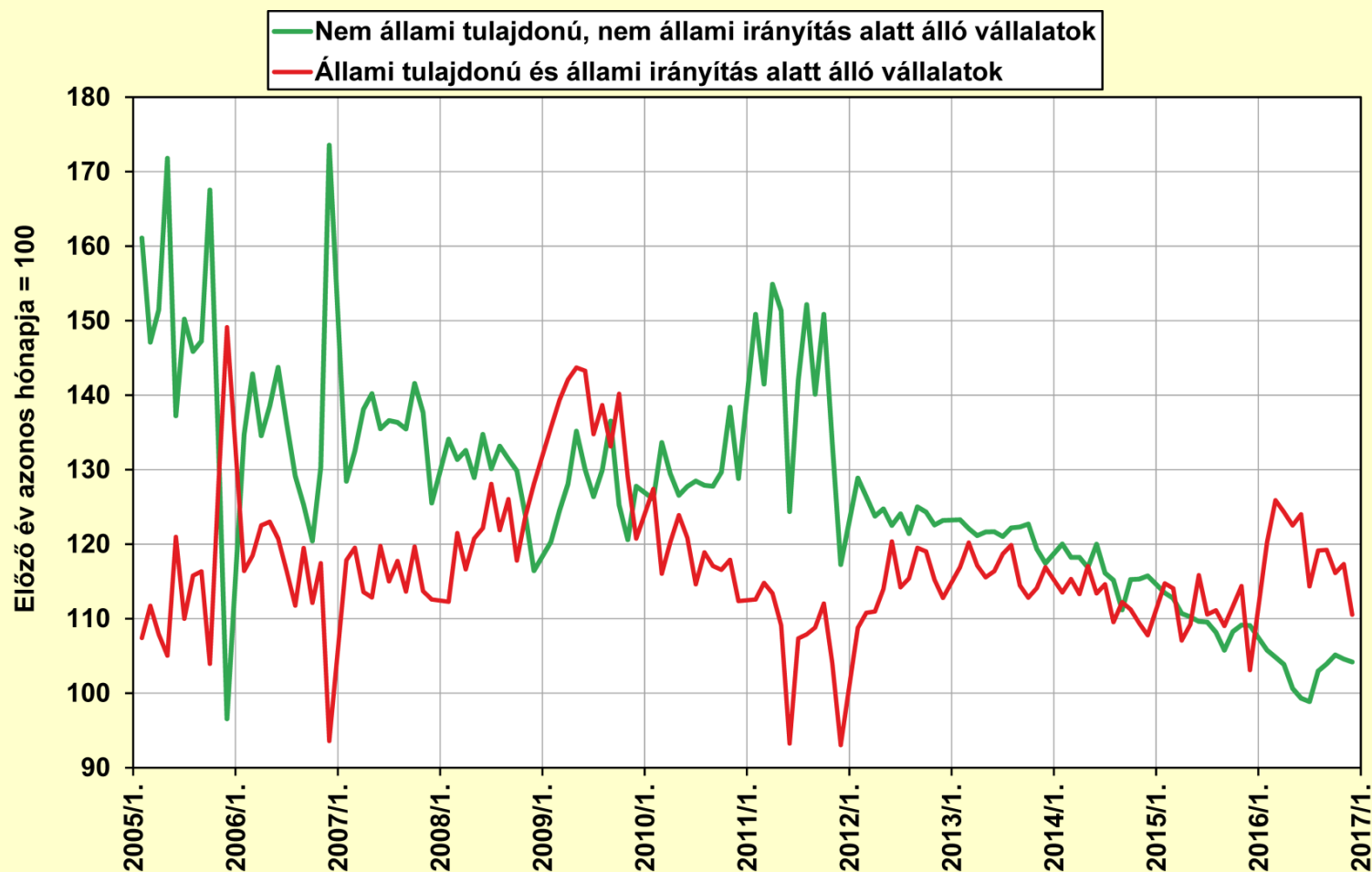
Következmények

- Sem a központi, sem a lokális **beruházási éhség nem lankad**
- Bizonyos vállalatoknál és ágazatokban **túlkapacitás** keletkezik
  - nagy állami vállalatok
  - feldolgozóipar, építőipar, ingatlanszektor
- **GDP növekedés lassul**
- Hiteltartozások/GDP aránya növekszik
- Árnyékbankrendszer-finanszírozás erőteljesen növekszik
- A helyi kötvénykibocsátások aránya megközelíti a központiakét
- A nem megtérülő beruházások aránya tovább növekszik
- **Lokális eladósodás**
- Hazai magánvállalatok is csatlakoznak (preferenciák kihasználása)
- Külföldi **FDI beáramlása lassul**
- Bizonytalanság → gazdag belföldiek **tőkekimenekítése**
- Tartalékok jelentős csökkenése → hard landing?

A központi visszafogások hullámzó sikere az állami és a nem-állami szférában

Az állami és a nem állami vállalatok beruházásainak növekedése az előző év megfelelő hónapjához viszonyítva Kínában (2005. január – 2017. január)

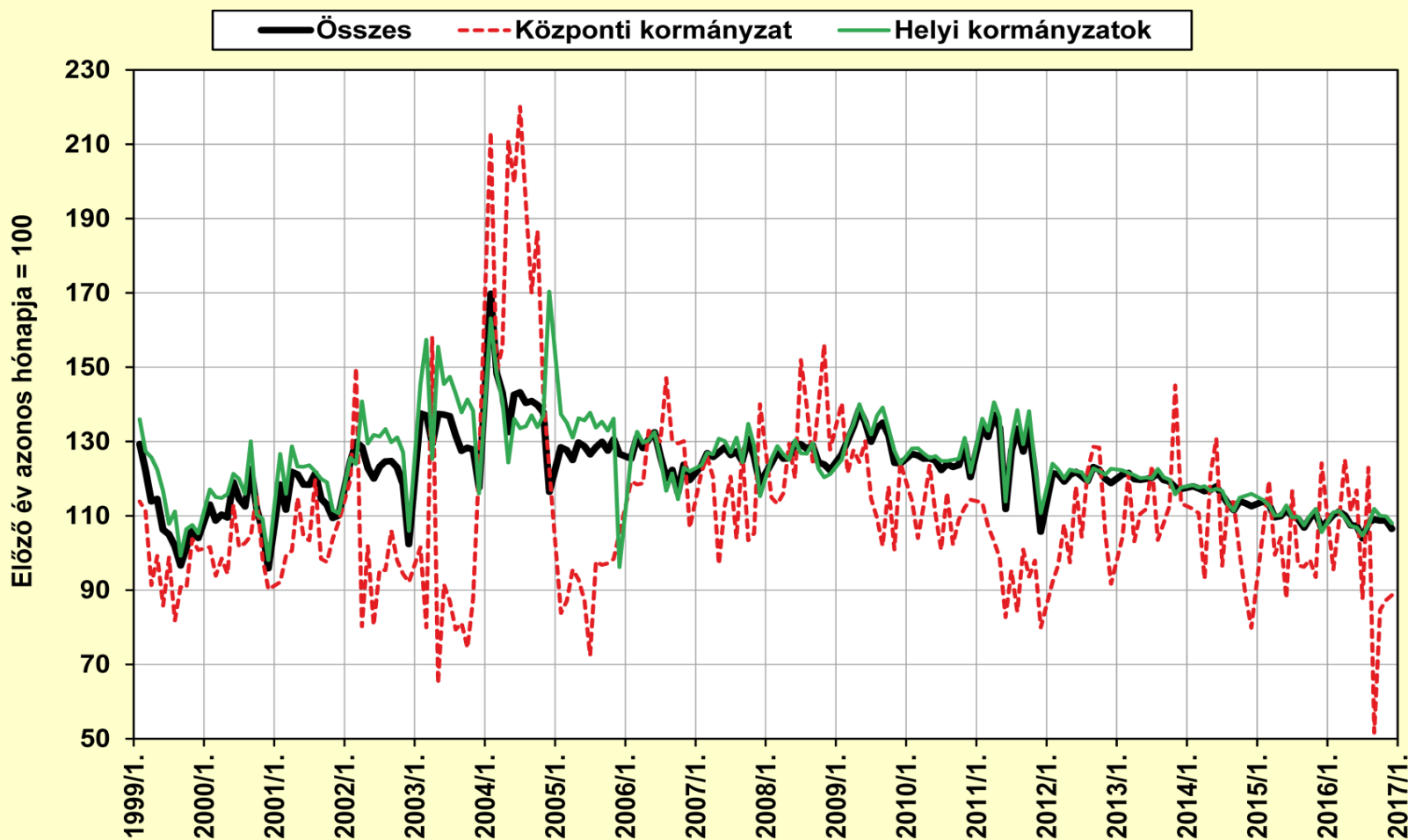
Adatforrás: China Statistical Yearbook kötetei

A központi visszafogás kudarca a decentralizált szerkezetben lokálisan

A központi és a helyi kormányzatok beruházásainak növekedése az előző év megfelelő hónapjához viszonyítva Kínában (1999. január – 2017. január)

Adatforrás: China Statistical Yearbook kötetei

Relatív erőforráshiány: kohézióvesztés, a hatalmi szerkezet átalakítása

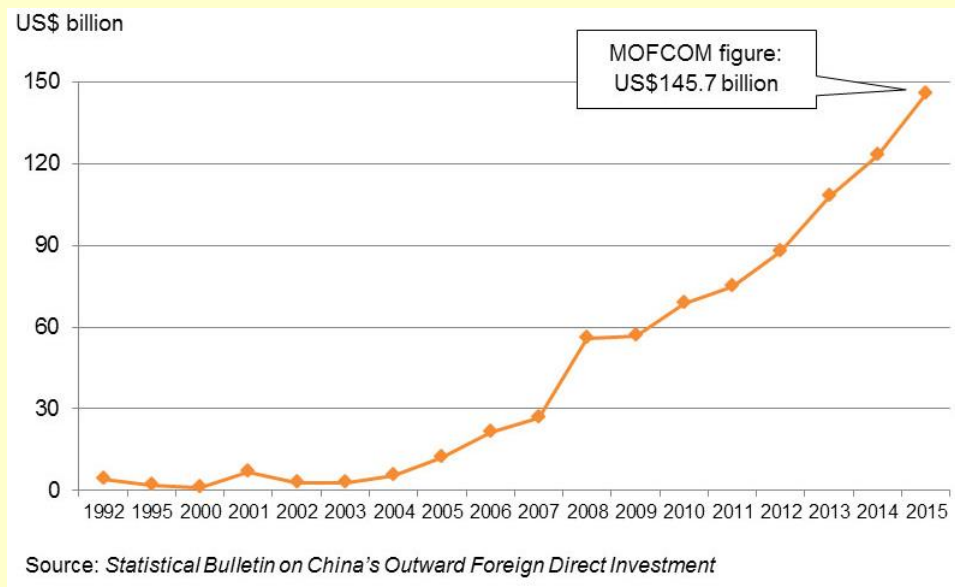
A beruházási források szigorúbb kontrollja

1. Anti-korrupciós kampány és hatalomcentralizáció:
  - a helyi kormányzatoknál (párt, állam)
  - a nagy állami vállalatoknál reformok helyett, erősebb központi politikai kontroll
2. Anti-korrupciós kampány és hatalomkoncentráció:
  - konkurens frakciók, nézetek és potenciális utódok kiiktatása
3. Beruházások és GDP újabb felfutása költségvetési deficit és hitelnövekedés árán 2016-ban (Tsugami, 2017)
4. A beruházási éhség átterelése: külföldi beruházások ösztönzése (pl. Belt and Road Initiative)

A Kínából külföldre áramló beruházások oka rendszerfüggő: túlberuházás

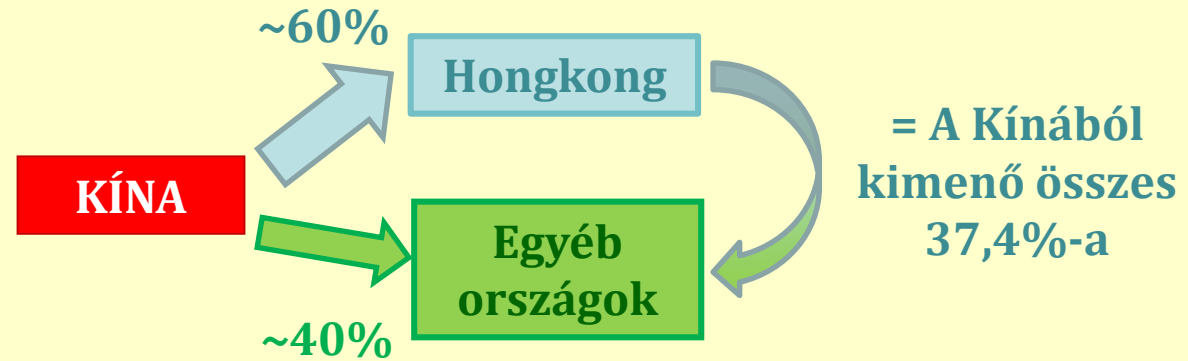
- Kína: 2008 előtt szerény külföldi beruházások
- 2008: hirtelen ugrás, majd dinamikus növekedés
- Ok: a kínai tőkefelesleg megtérülési lehetőségeket keres („térbeli fix”)
- Kérdés: **a külföldi beruházások mennyiben „meghosszabbításai” a hazaiaknak?**
Hasonló szereplők hasonló ágazatokba ruháznak be?

A Kínából kiáramló működőtőke-beruházások éves volumene (1992–2015)
Adatforrás: China Statistical Yearbook kötetei

A Kínából külföldre áramló beruházások

- **Mérési nehézség:
mennyi kerül hová?**

- **Továbbá kezelési lehetőségek (Wang-Huang 2012):**
  - Külföldi működőtőke-befektetéshez több állami szerv engedélye szükséges
  - National Development and Reform Commission (NDRC): lista a nagy beruházásokról
  - Tartományi Foreign Trade and Economic Cooperation Bureau-k: lista a kis- és középvállalatok beruházásairól

A kimenő beruházások (ODI) fő tendenciái

• 1. Tulajdoni háttér

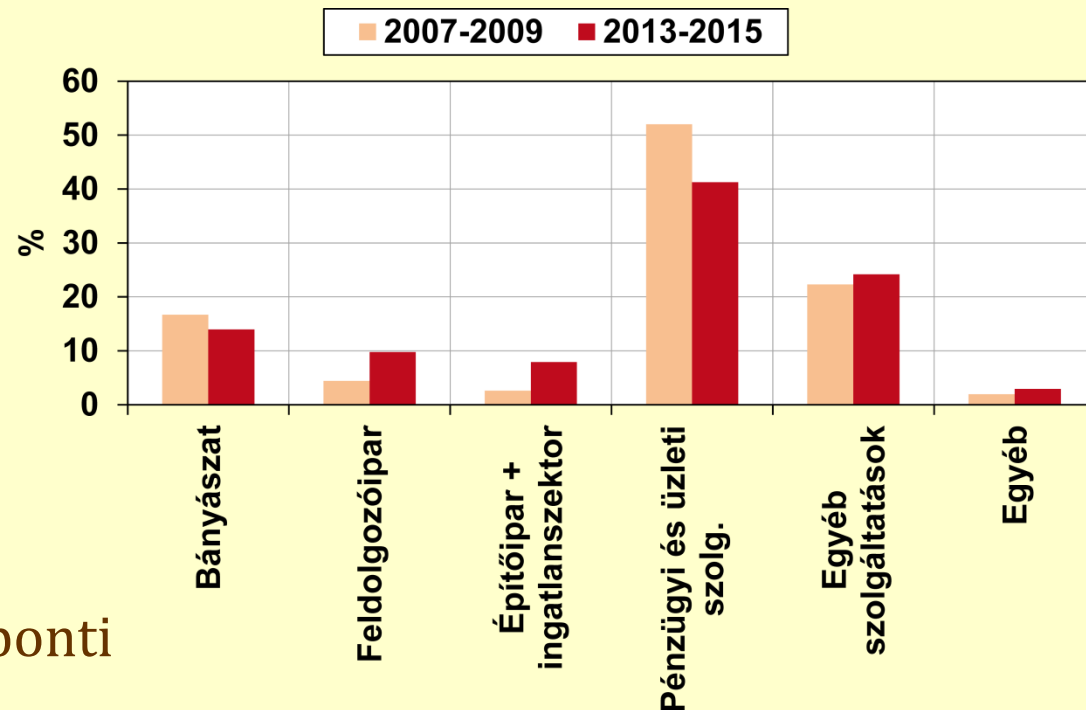
- A beruházó cégek 57,1%-a kft, 8,2%-a magánvállalat, 7,0%-a stock limited corporation (2010), DE:
- **A beruházott összeg 2/3-a állami vállalatoktól.**

• 2. Ágazati preferencia

- A válság után *eltolódás* azon ágazatok felé, *amelyekben otthon túlkapacitás épült ki.*
- Tulajdoni háttér: *A legtöbb ágazatban döntően (80%+) állami*
- Kivétel: *feldolgozóipar* (36,8% magán, 38,7% tartományi, 24,5% központi állami vállalat)

A kínai ODI megoszlása szektoronként

Adatforrás: China Statistical Yearbook kötetei

A kimenő beruházások (ODI) fő tendenciái

- **3. Földrajzi preferencia**

- *A szegényebb országok súlya csökken, a fejlettebbeké nő a válság óta.*

- *A nagy projekteknél különösen (2011. jún. – 2012. júl.): 199 projektből 25 db közepesen fejlett országba (Oroszo.: 12, Brazília: 7, Indonézia: 6), a többi fejlettbe (USA: 24).*

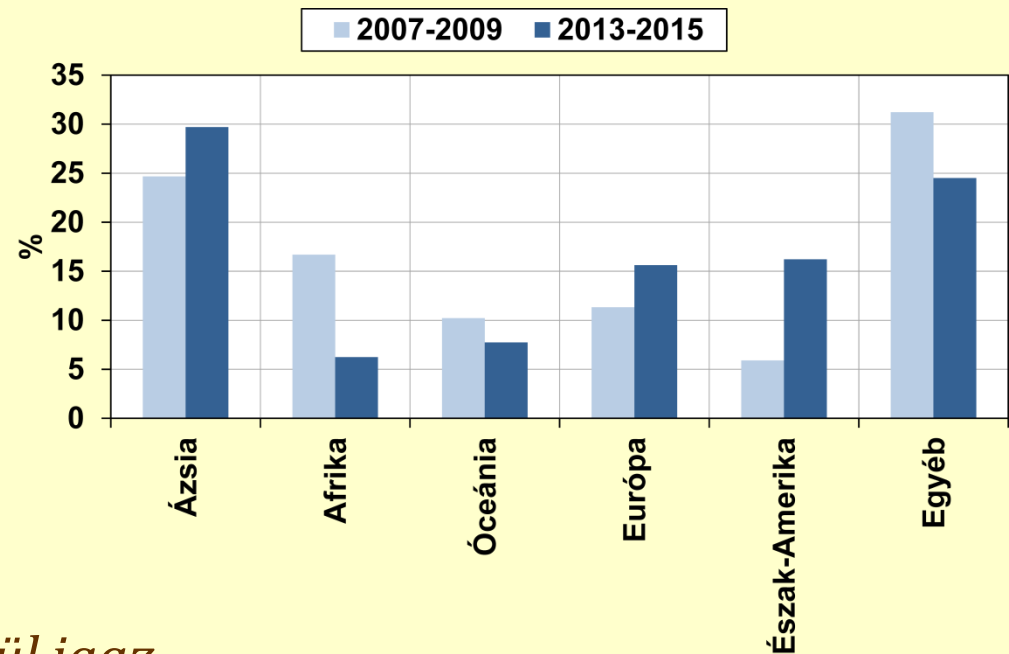
- *Mindez ágazattól függetlenül igaz.*

- **Fontos:** a teljes kimenő beruházás értéke így is *csak 1,5-1,6%-a a teljes hazai állóeszköz-beruházásnak...*

- *... DE az állami költségvetésből finanszírozottaknak a 30-35%-a*

A kínai ODI megoszlása nagytérségenként, Hongkong nélkül

Adatforrás: China Statistical Yearbook kötetei

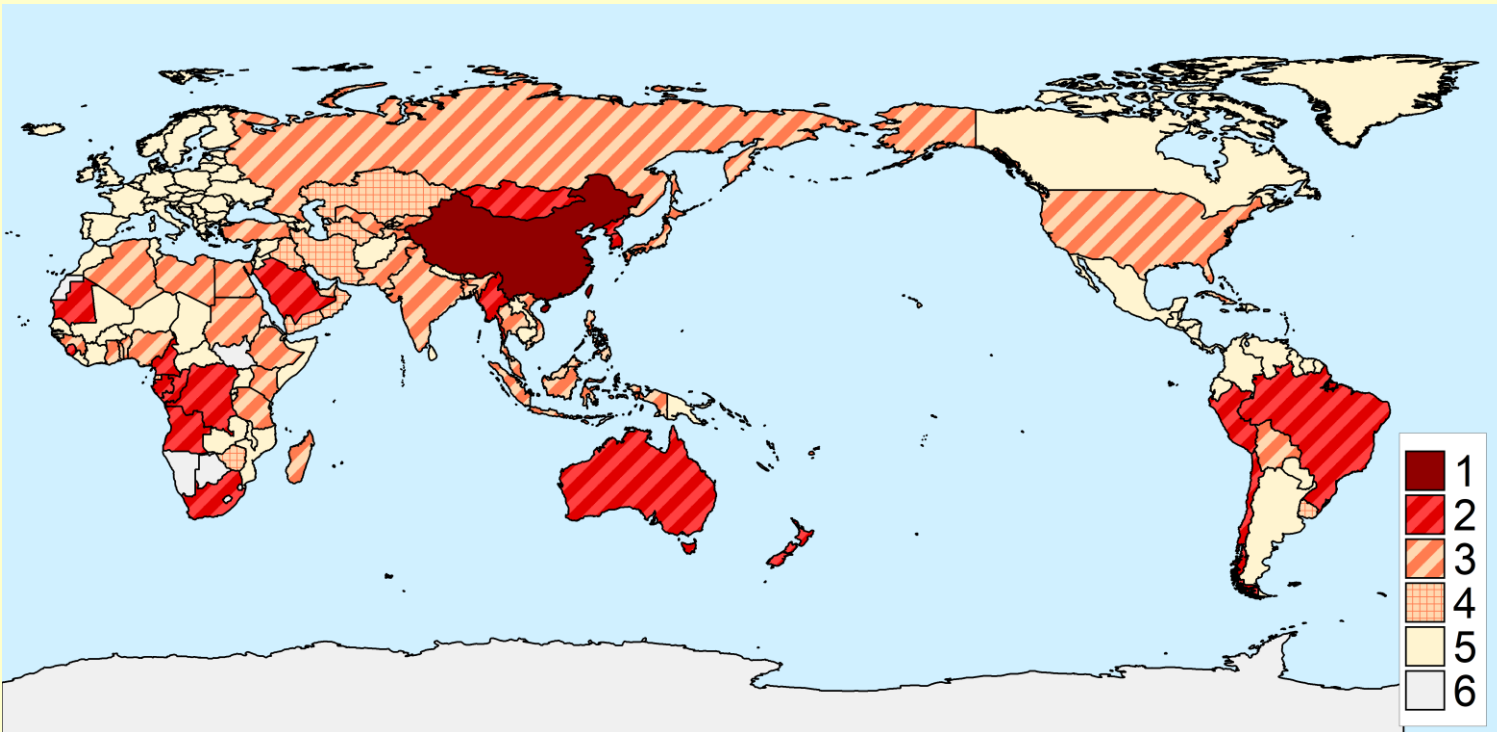

Biztonságpolitikai kockázatok: külföldi

- Ha a jelenlegi tendencia folytatódik:
  - 1. **Autoriter rendszerek stabilizálása** fejlődő országokban (pl. Afrika)
  - 2. Kínai beruházások Afrikában: ahhoz elég, hogy a kínai befolyást fenntartsa, de **ahhoz kevés, hogy az afrikai országok lemaradása a fejlettektől csökkenjen**
  - 3. Politikai ráhatás fejlettebb országok gazdaságára (esetleg külpolitikájára)
  - 4. Bevásárlás fejlett országok vállalataiba → Korszerű technológia → **Hadiipari felhasználás**

Kína globálissá váló gazdasági befolyása

Kína és fő kereskedelmi partnerei

1 Kína

2 A vezető export- és importpartner is Kína

3 Kína a behozatal vezető forrása

4 Kína az export fő célterülete

5 Egyéb

6 Nincs adat

GYURIS 2017

Biztonságpolitikai kockázatok: belföldi

- Ha a jelenlegi tendencia megszakad:
  - Ismétlődő vészjelzések a „hard landing” aktualitásáról
  - DE: „hard landing” veszélye – nem a pénzügyi/ágazati buborék kipukkanásával, vagy a gazdasági növekedés erős lassulásával,
  - HANEM: az elosztható források drasztikus szűkülésével –
rendszerátalakulás
    - Politikailag racionális gazdasági magatartások motivációjának gyengülése
    - A hatalmi háló tartós kohézióvesztése
    - A háló abszolút zsugorodása (egyre nagyobb vállalatok privatizációja, versenyképesek kimenekülése, beruházási döntések beszűkülése a nagyobbakra)
  - Akár drasztikus, akár fokozatos: beláthatatlan belső és külső biztonságpolitikai kockázatok

Köszönjük a figyelmet!

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-17-4 KÓDSZÁMÚ
ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT